
Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2023:9

Bevara följeslagarprogrammet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:55 i vilken föreslås att kyrkomötet beslutar att utreda möjligheterna att stödja följeslagarprogrammet med syfte att säkra dess fortsatta arbete. Utskottet anser att det ekumeniska följeslagarprogrammet är viktigt ur ett rättighetsperspektiv för både palestinier och israeler. Utskottet föreslår därför att motionen ska bifallas.

Till betänkandet finns ett särskilt yttrande.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2023:55.

Motionens förslag

Motion 2023:55 av Lena Östholm Munkberg m.fl., Bevara följeslagarprogrammet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna för att stödja följeslagarprogrammet med syftet att säkra dess fortsatta arbete.

Bakgrund

Tidigare behandling i kyrkomötet

I motion 2014:59 föreslogs ett följeslagarprogram för västra Israel. Motionen avlogs av kyrkomötet på förslag av ekumenikutskottet i betänkande Eu 2014:8. Utskottet motiverade sitt ställningstagande med att ett följeslagarprogram i Israel inte hade förankring i något ekumeniskt organ och inte heller hade framförts som ett önskemål eller förslag från någon lokal aktör.

Ekumeniska följeslagarprogrammet

I ovan nämnda betänkande redogjorde ekumenikutskottet för det internationella följeslagarprogram som sedan 2002 har drivits av Kyrkornas världsråd under namnet Ecumenical Accompaniment Programme in Palestine and Israel (EAPPI). Sveriges kristna råd (SKR) är den svenska medlemsorganisation som ansvarar för Sveriges engagemang i programmet.

Svenska kyrkan har sedan starten av Ekumeniska följeslagarprogrammet i Palestina och Israel haft ett betydande engagemang i styrgruppen för programmet. Många aktiva i Svenska kyrkan har själva varit följeslagare i Israel och Palestina och har ett

stort engagemang för programmet och för uppdraget att slå följe med palestinier och israeler i utsatta situationer.

Den svenska delen av Ekumeniska följeslagarprogrammet i Palestina och Israel (SEAPPI) finansieras i huvudsak genom den strategi för Sveriges utvecklingsamarbete med Palestina (2020–2024) som regeringen har beslutat. Efter att regeringen meddelat en nedskärning på 45 procent av den budget som omfattas av strategin fick följeslagarprogrammet beskedet från Sida att finansieringen för 2024 enbart ska uppgå till 1 miljon kronor, att jämföra med en genomsnittlig årsbudget på ca 5,6 miljoner.

Sveriges kristna råd skrev under våren 2023 ett brev till kyrkorna och organisationerna i programmets styrgrupp med en vädjan om såväl ekonomiskt stöd som stöd i att finna alternativa finansieringsvägar samt att föra dialog med Utrikesdepartementet och Sida.

I juli 2023 kommunicerade Act Svenska kyrkan till Sveriges kristna råd att Svenska kyrkan sätter stort värde på det arbete som följeslagarna genomför och att verksamheten behöver upprätthållas, speciellt när våldet ökar och därmed också behovet av att slå följe med en civilbefolkning som lever i utsatthet. Av den anledningen beslutade verksamhetsledningen för Act Svenska kyrkan att gå in som ekonomisk garant med ett engångsanslag på upp till 2,9 miljoner kronor för att möjliggöra för SKR att upprätthålla programmet under 2024 och därigenom skapa möjlighet för SKR att arbeta på att återfå en mer långsiktig finansiering av verksamheten från 2025 och framåt. Den exakta nivån på anslaget planeras i dialog med SKR. Det nämnda anslaget är en genomsnittlig årsbudget och beror också på hur många andra finansiärer som SKR lyckas få.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2023:55.

Följeslagarprogrammet i Israel och Palestina uppstod på en förfrågan från kyrkoledarna i Jerusalem efter den andra intifadan. Kyrkoledarna bad den ekumeniska rörelsen i världen att finnas närvarande som observatörer för mänskliga rättigheter. Det är Kyrkornas världsråd som är huvudman för följeslagarprogrammet.

Följeslagarprogrammet är ett ekumeniskt program som utbildar följeslagare allsidigt i konflikten utifrån folkrätten och de mänskliga rättigheterna. Programmet bidrar till både israelers och palestiniers rörlighet.

Detta program är enormt viktigt för de palestinska barnen, för en preventiv närvaro vid särskilda checkpoints och för andra människor utsatta för den israeliska ockupationen.

Utskottet vill förtydliga att Svenska kyrkan inte bara stödjer följeslagarprogrammet ekonomiskt utan även genom opinionsbildning.

Utskottet föreslår kyrkomötet att bifalla motionen.

På ekumenikuskottets vägnar

Katarina Glas, ordförande

Jakob Sundmark, sekreterare

Beslutande: Katarina Glas, ordförande, Gun Eriksson, Klas Corbelius, Agneta Brendt, Ulla Löfven, Christian Bonde, Ulla Birgersdotter, Eva-Maria Munck, Åsa Felix Everbrand, Lars-Ivar Ericson, Madelaine Erlandsson Starwing, Jan-Åke Isaksson, Mona Olsson, Håkan Sunnliden och Agneta Granström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Edvina Palmcrantz, Yvonne Stålnacke, Peter Weiderud, Johan Linnman, Josefine Carlsén, Inge-Bert Täljedal, Gudrun Wängelin Lernskog, Johan Hjertén, Birgitta Axelsson Edström, Margareta Karlsson och Kerstin Rossipal.

Biskoparna Sören Dalevi och Erik Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskilt yttrande

Svenska kyrkan är större än enskilda motioner. Därför ingår den här motionen i ett större sammanhang. Under några år har ett antal motioner direkt eller indirekt kritiserat israelisk inrikespolitik. Tillsammans bildar dessa ett mönster som gör att Svenska kyrkan framstår som en part i konflikten Israel-Palestina.

Det är lovvärt med följeslagare, att förorda barnkonventionen och mänskliga rättigheter, men det kan gälla alla länder, inte specifikt Israel. Israel är, för övrigt, Mellanösterns enda demokrati. Det gör det möjligt för Svenska kyrkan att stödja och berömma Israel, inte bara konsekvent kritisera landet för dess brister. Sammantaget ger dessa och liknande motioner snarare intryck av svensk partipolitik än sund kyrkopolitik.

Håkan Sunnliden